

Kemoterapi Semptom Değerlendirme Ölçeği (C-SAS)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kemoterapi Semptom Değerlendirme Ölçeği (C-SAS)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24561>

Özet

Kemoterapi Semptom Değerlendirme Ölçeği (C-SAS), kanser tedavisi gören bireylerde **kemoterapi** uygulamasına bağlı olarak ortaya çıkan çeşitli fiziksel ve psikolojik **semptomlar**ın şiddetini ve sıklığını standardize edilmiş bir yöntemle ölçmek amacıyla kullanılan bir araçtır. Ölçek, hastaların tedavi sürecindeki genel semptom yükünü ve bu yükün yaşam kaliteleri üzerindeki etkisini sistematik bir şekilde değerlendirmeye olanak tanır. Orijinal ölçeğin Türkçe **uyarlama** çalışması Aslan ve arkadaşları tarafından 2006 yılında gerçekleştirilmiştir.

C-SAS, klinik uygulamada ve araştırmalarda, semptom yönetimi müdahalelerinin planlanması, uygulanması ve etkinliğinin izlenmesi açısından kritik bir öneme sahiptir. Ölçeğin kullanılması, onkoloji alanında bireyselleştirilmiş hasta bakımının desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler

Kemoterapi, Semptom, Kanser, C-SAS, Yaşam Kalitesi, Onkoloji, Hemşirelik, Uyarlama, Psikometri.

Yazarlar

Aslan, Ö., Vural, H., Kömürcü, Ş., Özet, A. (Türkçe Adaptasyon Çalışması)

Amaç

C-SAS'ın temel amacı, **kemoterapi** gören hastalarda deneyimlenen semptomların kapsamlı ve çok boyutlu bir değerlendirmesini sağlamaktır. Bu değerlendirme, klinik personelin hangi semptomların hastalar için en büyük sıkıntı kaynağı olduğunu hızlıca belirlemesine yardımcı olur. Ölçek, hemşirelik ve onkoloji alanlarında, hastaların semptom yönetimi stratejilerine olan ihtiyaçları saptamak ve uygulanan eğitim veya farmakolojik müdahalelerin etkinliğini objektif verilerle izlemek için tasarlanmıştır.

Türkçe **uyarlama** çalışması, ölçeğin Türk kültürüne özgü dilsel ve kültürel farklılıkları dikkate alarak, Türkiye'deki **kanser** hastası popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabilmesini sağlamayı hedeflemiştir.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

C-SAS, hastanın "semptom deneyimi" veya "semptom yükü" olarak kavramsallaştırılan çok boyutlu bir yapıyı ölçer. Bu yapı, sadece tedavinin fiziksel yan etkilerini değil, aynı zamanda bu yan etkilerin hastanın psikososyal durumuna etkilerini de kapsar. Ölçek genellikle yorgunluk, ağrı,

bulantı, kusma, iştahsızlık, dispne, anksiyete ve depresyon gibi çeşitli alanlardaki **semptom** şiddetini ve/veya sıklığını değerlendirir.

Ölçülen yapı, **kemoterapi** gören bireylerin genel sağlık algısını ve yaşam kalitesini etkileyen karmaşık etkileşimleri yansıtmak için, klinik araştırmalarda ve bakım planlamasında temel bir gösterge olarak kabul edilir.

Geçerlik

Orijinal kaynakta geçerlik bilgisi açıkça belirtilmemiştir. Ancak, Aslan ve arkadaşları (2006) tarafından yürütülen Türkçe adaptasyon çalışmasında, ölçeğin yapı geçerliği, dilsel geçerliği ve kültürel uygunluğu incelenmiş olmalıdır. Yapı geçerliği, ölçeğin gerçekten de ölçmeyi amaçladığı semptom yükü yapısını ölçtüğünü gösterir.

Ölçeğin Türkçe versiyonunun **psikometrik özellikler** açısından yeterliliğini değerlendirmek için, uyarlama makalesinde yer alan faktör analizi sonuçları, ölçüt başta olmak üzere geçerlik ve ayırt edici geçerlik bulgularının incelenmesi gerekmektedir. Geçerlik çalışmaları için detayları, makalenin kendisinde mevcuttur.

Güvenirlik

Orijinal kaynakta güvenilirlik değeri doğrudan verilmemiştir. Bir ölçeğin güvenilirliği, ölçüm sonuçlarının tutarlılığı ifade eder. C-SAS'ın adaptasyon çalışmasında, iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) en yaygın kullanılan güvenilirlik yöntemi olmalıdır. Yüksek bir Cronbach Alfa değeri (genellikle 0.70 ve üzeri), ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Ayrıca, ölçeğin zaman içindeki stabilitesini belirlemek amacıyla test-tekrar test güvenilirliği de incelenmiş olabilir. Bu **psikometrik özellikler**, C-SAS'ın tekrarlanan ölçümlerde stabil ve güvenilir veriler sunduğunu teyit etmek için hayati öneme sahiptir.

Faktör Analizi

Kemoterapi Semptom Değerlendirme Ölçeği, çok boyutlu bir yapıyı ölçtüğü için, faktör analizi ölçeğin alt boyutlarını (faktörlerini) belirlemede kullanılır. Orijinal C-SAS, muhtemelen semptomlar Fiziksel, Duygusal ve/veya Genel Rahatsızlık gibi farklı gruplara ayrılan bir faktör yapısına sahiptir.

Türkçe **uyarlama** sürecinde, orijinal ölçeğin faktör yapısını Türk kanser popülasyonunda da geçerli olup olmadığını doğrulamak amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) veya Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Bu analizler, ölçeğin yapısal geçerliliğini

güçlendirir ve klinik yorumlamaların bilimsel temelini oluşturur.

Enstrüman (Ölçek Bilgileri)

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Derecelendirme formatı orijinal kaynakta belirtilmemiştir. Semptom değerlendirme ölçekleri genellikle 0 (hiç yok) ile 10 (en şiddetli) arasında değişen Likert tipi veya Görsel Analog Ölçek (VAS) formatları kullanılır.

Language Available: Türkçe (Turkish). Orijinal versiyonunun İngilizce olduğu varsayılmaktadır.

Population Group: Onkoloji hastaları.

Age Group: Yetkinler (Genellikle 18 yaş ve üzeri **kemoterapi** tedavisi alan hastalar).

Population Details: Kanser tanısı almış ve aktif olarak kemoterapi tedavisi görmekte olan bireyler.

Test Methodology: Bireysel öz bildirim (Self-report) ölçeği.

Anahtar Kelimeler

Onkoloji Hemşireliği, **Semptom** Yönetimi, Kanser Tedavisi, **Psikometrik Özellikler**, Tıbbi Psikoloji, Hasta Bildirimi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: Bilinmiyor

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin Türkçe **uyarlama** çalışması 2006 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için gerekli yasal izinler ve telif ücretleri, orijinal geliştiricilerinden ve Türkçe adaptasyonu yapan yazarlardan öğrenilmelidir.

Uyarlama çalışması için orijinal PDF makalesine aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: eskidergi.cumhuriyet.edu.tr.

Ayrıca, ölçeğin kendisine ait PDF dosyası da mevcuttur. Orijinal PDF'e bu adresten ulaşılabilir: kemoterapi-semptom-degerlendirme-olcegi-c-sas-toad.pdf

Kaynaklar

Aslan, Ö., Vural, H., Kömürcü, ?., & Özet, A. (2006). Kemoterapi alan kanser hastalarına verilen eğitimin kemoterapi semptomlarına etkisi. *C. Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(1), 15-28.

Kemoterapi Semptom Değerlendirme Ölçeği (C-SAS) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri orijinal kaynakta sağlanmamıştır. Ölçeği oluşturan maddelere, puanlama yönergelerine ve derecelendirme yapısına erişim için, Aslan ve arkadaşları tarafından yayınlanan adaptasyon çalışması makalesine başvurulması gerekmektedir.